

VIVEs kommunetal, juni 2019: Kommunerne rammer budgettet meget præcist

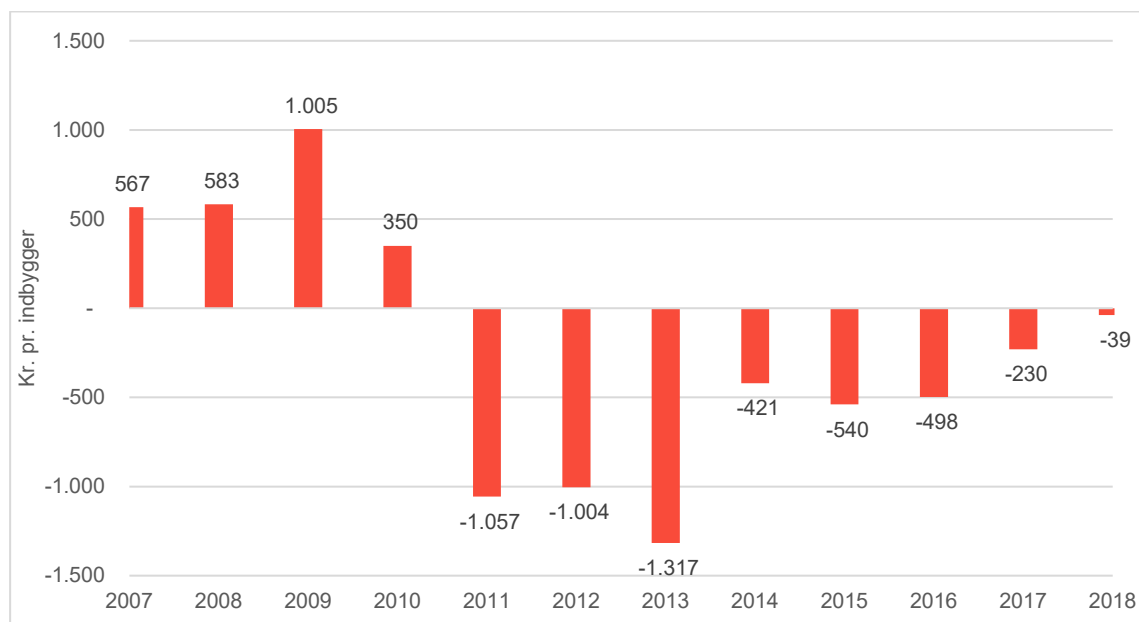
Kommunerne er blevet bedre til at ramme budgettet for serviceudgifter, men der er fortsat udfordringer med at holde budgettet for udsatte grupper.

I kommunernes regnskaber for 2017 lå serviceudgifterne tættere på budgettet, end de har gjort i mange år, og i 2018 er det så tæt på, som det næsten kan komme. Den stigende budgetpræcision for kommunerne under ét dækker dog både over forskelle mellem kommunerne og mellem serviceområder. Ikke mindst har mange kommuner fortsat udfordringer med at overholde budgetterne på områderne for udsatte børn/unge og udsatte voksne.

Kommunerne rammer budgettet bedre

I 2011 indskærpede staten truslen om økonomiske sanktioner over for kommunerne, hvis serviceudgifterne for kommunerne under ét ikke er i stand til at holde sig inden for den aftalte økonomiske ramme – i både budgetter og regnskaber. Dét vendte på mange måder den kommunale økonomistyring på hovedet. Hvor hovedreglen i årene før 2011 var *budgetoverskridelser*, så har der hvert år siden 2011 omvendt været tale om *budgetunderskridelser*. Altså at kommunerne samlet set bruger mindre på service, end de har budgetteret med.

Figur 1 Budgetoverskridelse for serviceudgifter 2007-2018

Note: 2018-priser. Ikke korrigeret for opgaveændringer. For kommuner, der har indberettet oplysninger til VIVE om såkaldt 'Sælg-og-lej-tilbage', er serviceudgifterne korrigeret for driftsudgifterne som følge af 'Sælg-og-lej-tilbage'. Lockouten på folkeskoleområdet i 2013 betyder, at regnskabsudgifterne var mindre, end de ellers ville have været.

Kilde: ECO Nøgletal 2019.

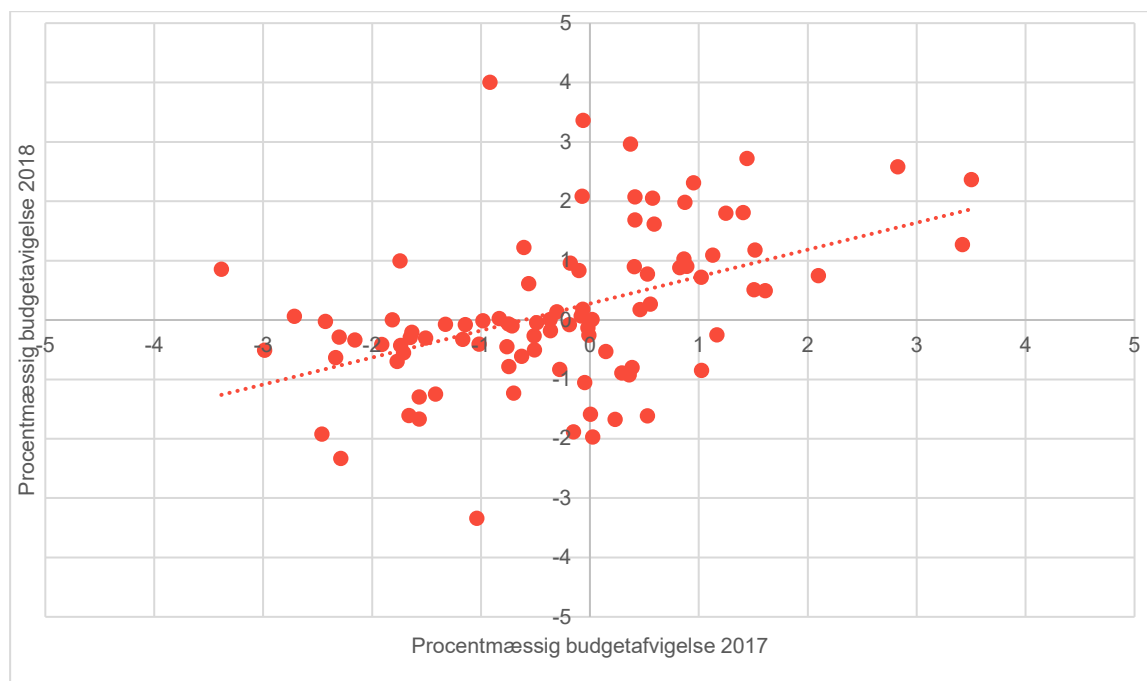
Som det fremgår af figur 1, er størrelsen på disse budgetunderskridelser dog blevet mindre siden 2011. Hvor mindreforbruget var i størrelsesordenen 1.000 kr. pr. indbygger de første tre år efter

indførelsen af de skærpede sanktioner i 2011, faldt dette til under halve i 2014-2017. I 2018 er kommunernes budgetunderskridelser blot 40 kr. pr. indbygger. Kommunerne under ét er med andre ord blevet bedre til at ramme budgettet for serviceudgifter, end de har været i mange år.

Mange af de samme kommuner har igen svært ved at holde budgettet

Mens kommunerne således samlet set har overholdt deres budgetter i 2018, så er det underliggende mønster, at budgetpræcisionen varierer på tværs af landets kommuner. Samlet set har lidt over halvdelen af kommunerne brugt færre penge på service end budgetteret, mens lidt under halvdelen omvendt har overskredet servicebudgetterne. Samlet set demonstrerer langt de fleste kommuner dog en budgetpræcision, som holder sig inden for +/- 2 % både i 2017 og 2018. Figur 2 peger imidlertid på en tendens til, at det i 2018 er de samme kommuner, der kæmper med at overholde budgetterne, som det var 2017. Overskridelse af budgetterne i det ene år følges således ofte af overskridelse igen i året efter. De enkelte kommuners budgetpræcision i 2018 fremgår af landkortet i figur 4 sidst i dette notat.

Figur 2 Sammenhæng mellem budgetafvigelse for serviceudgifter i 2017 og 2018

Note: Der er i figuren set bort fra fire små ø-kommuner (Læsø, Ærø, Fanø og Samsø).

Kilde: ECO Nøgletal 2019.

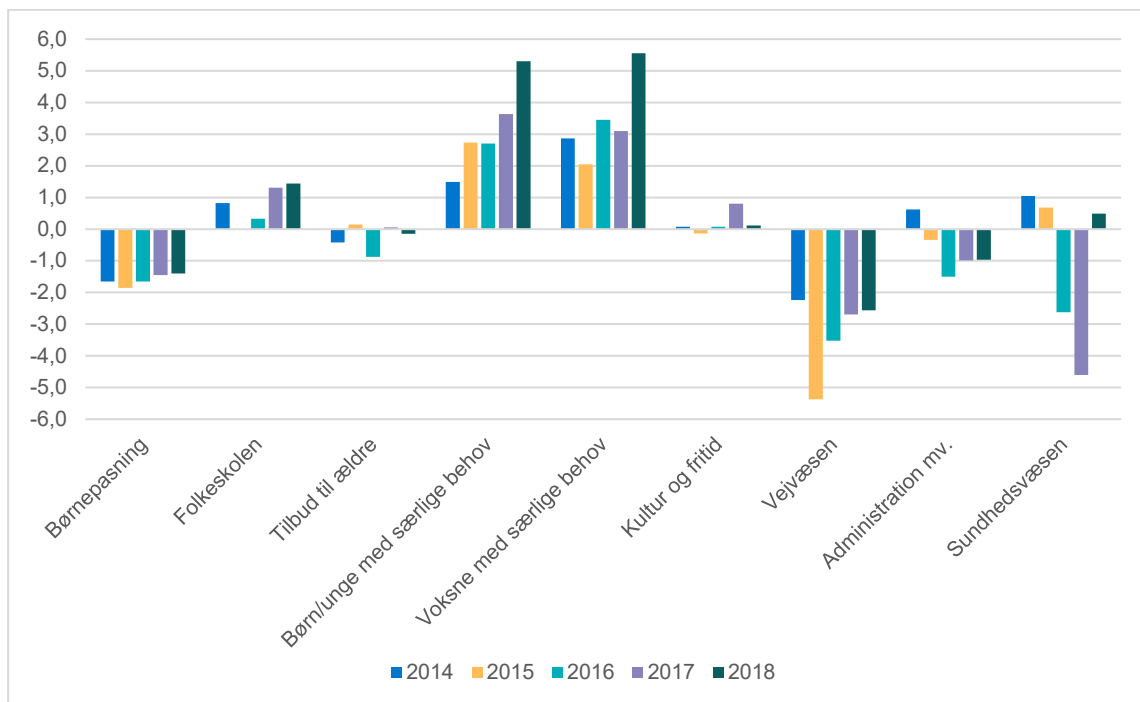
Fortsat udfordringer på det specialiserede socialområde

Den generelle udvikling i kommunernes budgetpræcision og budgetoverholdelse dækker over betydelige udsving mellem de enkelte serviceområder samt over tid. Det ses i figur 3, der viser budgetoverholdelsen for kommunerne som helhed på ni serviceområder i de seneste fem regnskabsår. Det fremgår, at kommunerne udviser størst budgetpræcision på folkeskole-, ældre- og kultur/fritidsområdet samt for administration.

Omvendt springer det specialiserede socialområde frem som den del af de kommunale serviceområder, hvor det er vanskeligst at holde budgettet. For både udsatte børn- og ungeområdet og områ-

det for funktionshæmmede, misbrugere og andre voksne med særlige behov gælder det, at områderne har været præget af budgetoverskridelser hvert år fra 2014-2018. Der kan tilmed ses en klar tendens til, at budgetoverskridelserne på det specialiserede socialområde stiger ganske betydeligt i en periode, hvor budgetterne ellers ser ud til at ramme mere præcist år for år.

Figur 3 Procentvis budgetoverskridelse på udvalgte serviceområder

Note: Ikke korrigeret for opgaveændringer. Budgetoverskridelserne på området for voksne med særlige behov er sandsynligvis overvurderet i 2018 på grund af ændringer i kontoplanen, som antageligvis ikke var fuldt indarbejdet i budgetterne for 2018.

Kilde: ECO-Nøgletal 2019.

De konsekvente budgetoverskridelser på det specialiserede socialområde kan skyldes udfordringer med udgifts- og resultatstyringen på områderne. For eksempel kan overskridelserne være knyttet til udfordringer med budgetteringsmodellerne, håndtering af dyre enkeltsager og målgrupper med sammensatte og komplekse behov. På grund af ændringer i kommunernes udgiftskonteringer i 2018 er budgetoverskridelserne for voksne med særlige behov dog formodentlig overvurderet i 2018.

Data og metode

Analysen er baseret på ECO Nøgletal og bygger på data om kommunernes udgifter, struktur og befolkningsmæssige sammensætning fra Danmarks Statistikbank (www.statistikbanken.dk).

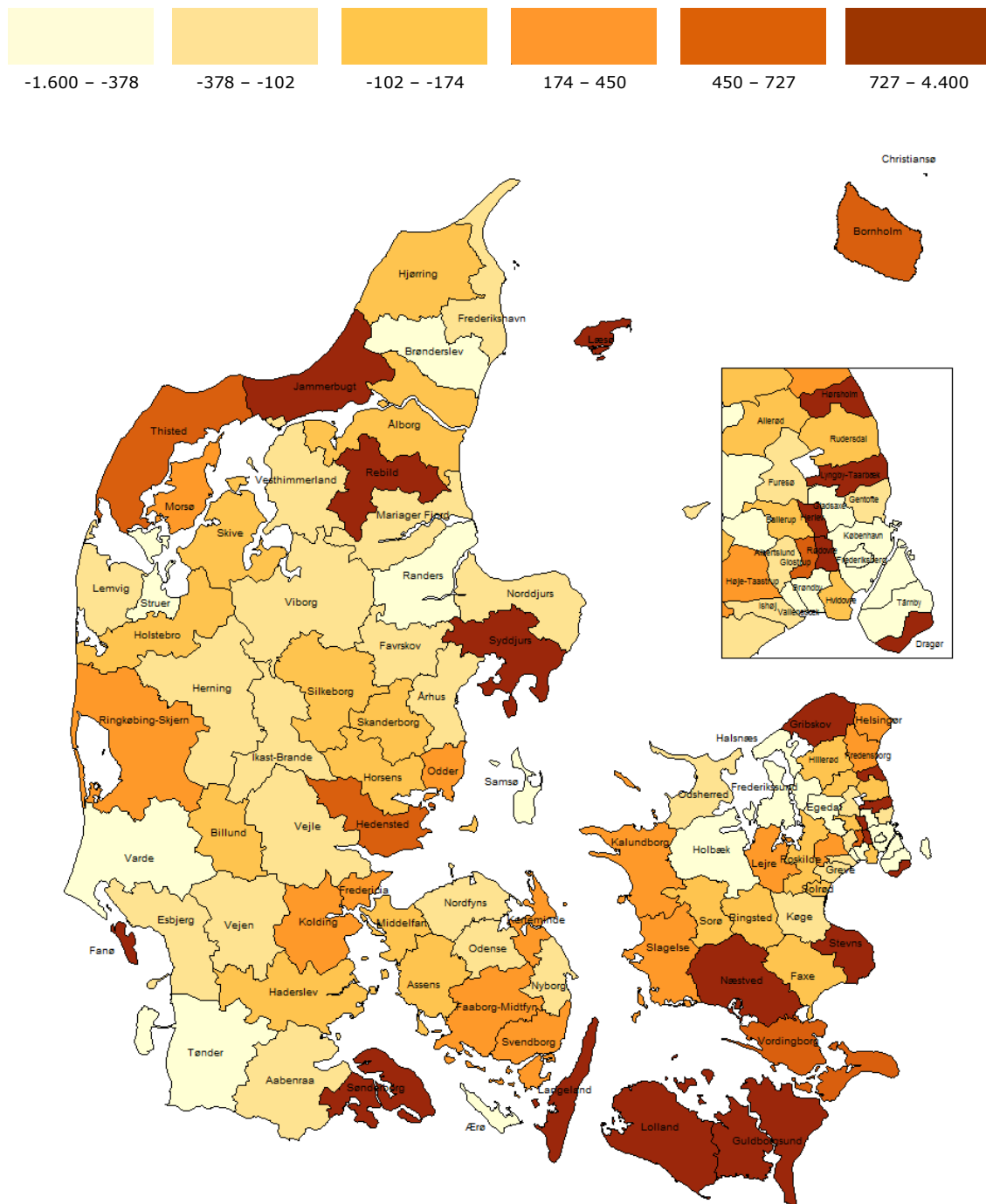
Find flere tal fra din kommune eller se demoversionen af ECO Nøgletal på eco.vive.dk.

Se for eksempel tabeller om kommunernes budgetoverholdelse og udgifter:

- Tabel 1.30 Ressourceforbruget på 19 udgiftsområder – budget 2019
- Tabel 1.32 Budgetoverskridelse på 19 udgiftsområder 2018
- Graf 4.16 Udvikling i serviceudgifter 2013-2019.

ECO Nøgletal leverer tabeller med nøgletal samt grafer med udviklinger på 19 forskellige udgiftsområder i den kommunale sektor. Hver kommune bliver sammenlignet med en gruppe af kommuner med tilsvarende rammebetingelser på det enkelte udgiftsområde

Figur 4 Budgetoverskridelse for serviceudgifter 2018, kr. pr. indbygger

Kilde: ECO Nøgletal, <http://eco.vive.dk/landkort.asp>.

Kontakt: Kurt Houlberg, professor i kommunaløkonomi, VIVE: tlf. 31 57 66 84, kuho@vive.dk eller Mathias Ruge, analytiker i VIVE, tlf. 33 48 08 16, maru@vive.dk.

I VIVES kommunetal dykker vi med jævne mellemrum ned i udvalgte ECO Nøgletal. Du kan tilmelde dig VIVES nyhedsbrev på vive.dk og blive orienteret om kommende udgaver af VIVES kommunetal.